

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Maiju Korpi

OPAS

EDUNVALVONTAVALTUUTUKSEN
LAATIJALLE

Liiketalous
2020

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Maiju Korpi
Opinnäytetyön nimi	Opas edunvalvontavaltuutuksen laatijalle
Vuosi	2020
Kieli	suomi
Sivumäärä	27 + 3 liitettä
Ohjaaja	Margit Mannila

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan edunvalvontavaltuutuksen laatimista, sillä sen laatiminen on monelle kansalaiselle vieras asia, etenkin ikääntyvälle väestölle, jota asia kuitenkin usein koskee. Tutkimuksen tarkoituksena on neuvoa sekä auttaa valtuutuksen tekijää tuomalla esiin laajan ohjeistuksen valtakirjan laatimisesta valtuutuksen vahvistamiseen.

Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen muodostavat ajantasainen lainsäädäntö sekä oikeuskirjallisuus. Tutkimuksessa käydään läpi edunvalvontavaltuutuksen vahvistamiseen liittyviä vaiheita, sekä valtuutetun toiminnan valvontaa valtuutuksen päättymiseen asti.

Edunvalvontavaltuutuksen laatimisessa täytyy kiinnittää huomiota valtakirjan ja sen sisällön tekoon. Valtakirja sisältää muotovaatimuksia, jotka on hyvä tietää etukäteen, jotta valtuutusta vahvistaessa se saataisiin voimaan.

ABSTRACT

Author	Maiju Korpi
Title	A Guide for Composing a Continuing Power of Attorney
Year	2020
Language	Finnish
Pages	27 + 3 Appendices
Name of Supervisor	Margit Mannila

In this thesis was examined composing a continuing power of attorney document because its drafting is foreign to many citizens, especially the aging population. The objective of the bachelor's thesis is to advise and assist the person making the authorization by providing extensive guidance on how to prepare a power of attorney document to confirm the authorization.

The theoretical framework of the study consists of up-to-date legislation and legal literature. The study reviews the steps related to the confirmation of the confirming authorization, as well as the supervision of the authorized activity until the expiry of the authorization.

When drafting a power of attorney document, attention must be paid to the drawing up the power of attorney document and its content. It contains formal requirements that are good to know in advance in order for the authorization to take effect when it is confirmed.

Keywords	continuing power of attorney, power of attorney, composition, donor, donee
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
1.1	Tutkimuksen taustaa	7
1.2	Tutkimuksen tavoite.....	8
1.3	Tutkimusmenetelmä.....	8
2	LAKI EDUNVALVONTAVALTUUTUKSESTA	9
2.1	Lain tausta.....	9
3	EDUNVALVONTAVALTUUTUKSEN LAATIMINEN	12
3.1	Valtakirjan laatiminen.....	12
3.2	Muotovaatimukset.....	13
3.3	Varavaltuutettu ja toissijainen valtuutettu	14
3.4	Todistaminen.....	15
4	EDUNVALVONTAVALTUUTUKSEN VOIMAANTULO.....	17
4.1	Edunvalvontavaltuutuksen vahvistaminen.....	17
4.2	Valtuutetun toiminnan valvonta.....	20
4.3	Valtuuttajan omaisuuden hoitaminen	20
4.4	Edunvalvontavaltuutuksen lakkaaminen	21
5	HOLHOUSVIRANOMAINEN	23
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	24
6.1	Tutkimuksen luotettavuus.....	24
6.2	Pohdinta ja itsearviointi	24
	LÄHTEET.....	26

LIITTEET

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO**Taulukko 1** Edunvalvontavaltuutusten tilastot (Digi- ja väestötietovirasto, 2020)

..... 18

LIITELUETTELO

LIITE 1. Hakemus edunvalvontavaltuutuksen vahvistamiseksi (Digi- ja väestötietovirasto, 2020)

LIITE 2. Edunvalvontavaltuutuksen valtakirjamalli 1 (Muistiliitto ry, 2020)

LIITE 3. Edunvalvontavaltuutuksen valtakirjamalli 2 (Muistiliitto ry, 2020)

1 JOHDANTO

Edunvalvontavaltuutuksen tarkoituksena on turvata omaisuus ennakoimalla tulevaisuutta säilyttäen samalla itsemääräämisoikeuden. Edunvalvontavaltuutuksen teko on tahdonilmaisua ja vajaavaltaisen suojaamista; valtakirjan allekirjoittajan eli valtuuttajan mahdollisen toimintakyvyn heikentyessä on valtuuttaja nimennyt henkilön eli valtuutetun, jonka tahtoo häntä edustavan arkipäiväisissä asioissa ja jolle uskoo omaisuutensa hoidon.

Edunvalvontavaltuutuksessa valtuutetun toimintaa valvoo holhousviranomainen, eli Digi- ja väestötietovirasto.

1.1 Tutkimuksen taustaa

Oikeusministeriö asetti marraskuussa 2003 työryhmän uudistamaan Holhoustoimilain (422/1999), josta voisi tarkistamalla kehittää säännöksiä toimintakyvyttömyyden varalta annettavaan valtuutukseen. Uusi oikeudellinen instituutio, Laki edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) astui voimaan vuoden 2007 lopussa. Tavoitteena oli kehittää säädös, jolla pystyisi itsemääräämisoikeuden säilyttäessään käyttämään tahdonilmaisua. Niinpä edunvalvontavaltuutus laadittiin siten, että valtakirjalla pystyisi turvaamaan omaisuutensa valtuutetulle, kun henkilö ei itse siihen enää kykene. (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2004, 1–12)

Kiinnostus aiheeseen heräsi oltuani harjoittelussa Digi- ja väestötietovirastossa vuonna 2019, jossa työskentelin holhousasioiden parissa. Harjoittelusta sain kattavan tiedon edunvalvontavaltuutuksesta sekä niiden vahvistamisista. Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) tultua voimaan vuonna 2007, on säädös monelle tuttu, mutta sisällöltään ja vaatimuksiltaan tuntematon. Edunvalvontavaltuutuksen tuntemattomuuden tulin havaitsemaan toimiessani edunvalvontasihteerinä edunvalvontatoimistossa, sillä yllättävän moni asiakaspalvelutilanne puhelimitse osoittautui neuvomiseksi sekä ohjaamiseksi edunvalvontavaltuutuksen tekoon liittyvissä vaiheissa.

1.2 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen tavoitteena on lisätä tietämystä edunvalvontavaltuutuksesta. Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esille edunvalvontavaltuutuksen perustietoihin ja tekoon liittyviä säädöksiä ja määräyksiä. Työssä tuon esille valtuutuksen perustietoja, sekä valtakirjan tekemiseen liittyviä huomioitavia asioita, jotta valtuutus voidaan vahvistaa.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus on lainopillinen eli oikeusdogmaattinen tutkimus, jossa tutkin voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä käytän apuna oikeuskirjallisuutta. Ensiksi käyn läpi perustiedot edunvalvontavaltuutuksesta, jonka jälkeen syvennyn selvittämään: mitä valtuutukseen ja sen tekoon vaaditaan. Tuon työssäni esille valtakirjan tekoon liittyvät aiheet, jotta valtakirja olisi pätevä, sekä valtuuttajan ja valtuutetun asemat.

2 LAKI EDUNVALVONTAVALTUUTUKSESTA

2.1 Lain tausta

Vuoden 2007 marraskuussa astui voimaan laki edunvalvontavaltuutuksesta. Kyseisen lain valmistelu alkoi marraskuussa vuonna 2003, kun oikeusministeriö asetti tarkistamistyöryhmän holhouslainsäädännölle. Heidän tehtävänä oli valmistella tarkistuksia Lakiin holhoustoimesta (442/1999), joka oli astunut voimaan 1.12.1999. Tämän tehtävän lisäksi työryhmä sai laatia ehdotuksen säännöksiksi, joiden mukaan henkilö pystyisi varautumaan tulevaan toimintakyvyttömyyteensä laatimalla erityisen valtuuden, jolla hän turvaisi omaisuutensa toisen henkilön käsiin. Tavoitteena oli kehittää normaalille valtakirjavaltuutukselle ja yleiselle edunvalvonnalle joustavampi ja kevyempi vaihtoehto, sekä luoda edellytyksiä yksityisesti järjestetyille edunvalvonnalle ja siten vapauttamaan edunvalvonnan voimavaroja. Tarkoitukseltaan edunvalvontavaltuutus on verrattavissa edunvalvojan määräämiseen, mutta kysymyksenä on valtuutuksen erityinen muoto; henkilön omaan tahdonilmaisuun perustuva edustus. (Antila 2007, s. 2; Kangas 2013, 230–231; Tornberg 2012, 182)

Työryhmän luovutettua mietintönsä oikeusministeriölle 15.10.2004, siitä muokattiin hallituksen esitys, joka annettiin eduskunnalle 19.5.2006. Eduskunta hyväksyi lain 6.2.2007 lakivaliokunnan mukaisesti, jonka jälkeen Tasavallan presidentti vahvistaessaan edunvalvontavaltuutuslain määräsi sen tulemaan voimaan 1.11.2007. (Antila 2007, 3)

Edunvalvojan määräämisessä tilanne vaatii sen, että henkilöllä on jo tässä tilanteessa edunvalvonnan tarve. Tämän vuoksi holhoustoimilain sääntely ei ole tarjonnut mahdollisuutta siihen, että henkilö voisi vaikuttaa hyvissä ajoin etukäteen tulevaisuuteen ja omaisuuden hoitamiseen. Toimintakyvyn äkillinen heikentyminen voi johtaa siihen, että päämiehellä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen, kuka hänen omaisuuttaan tulee jatkossa hoitamaan. Niinpä voidaankin todeta, että lakia säädettäessä huomioitiin erityisesti ikääntyvä väestö, sekä tilanteet, joissa toimintakyvyn äkillinen muuttuminen vaikuttaa henkilön

selviytymiseen taloudellisissa asioissa. Valtuutus ei kuitenkaan ole pelkästään tarkoitettu niihin tilanteisiin, joissa toimintakyky on menetetty kokonaan; sitä voidaan käyttää myös tilanteissa, joissa toimintakyky on tilapäisesti menetetty. Edunvalvontavaltuutusta on pidetty hyvin samantapaisena oikeustoimena kuin testamenttia. Molemmissa on kysymys määrämuotoisesta ja yksipuolisesta oikeustoimesta, joissa annetaan määräyksiä tuleviin tilanteisiin, kun määräysten tekijä ei siihen enää itse kykene. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 171; Tornberg & Kuuliala 2015, 39)

Edunvalvontavaltuutus on mahdollistanut sen, että kuka tahansa voi tulevaisuuttaan ajatellen varautua siihen, kenet haluaa hoitamaan omaisuuttaan. Näin ollen holhousoikeuden ensisijaisen periaatteen päämiehen ihmisarvon ja perusoikeuksien kunnioittamisessa päämiehen itsemääräämisoikeus säilyy. Itsemääräämisoikeuden toteutumisen kannalta lain keskeisiä elementtejä ovat seuraavat: 1. Valtuuttaja itse nimeää valtuutetun, 2. Valtuuttaja itse määrittelee ne asiat, jotka kuuluvat valtuutetun tehtäviin, 3. Valtuuttaja pystyy itse vaikuttamaan siihen, kuinka tarkasti maistraatti (nykyinen Digi- ja väestötietovirasto) valvoo valtuutetun toimintaa. (Antila 2007, 2–5)

Tavallisen valtuutuksen perusmuoto on valtakirjavaltuutus. Valtuutettu todistaa edustusvaltansa esittämällä kolmannelle osapuolelle valtuutetun laatiman valtakirjan, jossa valtuutetun kelpoisuus määritellään. Edunvalvontavaltuutusta verrattaessa tavalliseen valtuutukseen, holhousviranomaisen valvoo edunvalvontavaltuutetun toimintaa, kun tavallisessa valtuutuksessa toimintaa ei valvo kukaan. Lain varallisuus oikeudellisista oikeustoimista (228/1929) säännöksiä on tulkittu siten, että tavallinen valtuutus on voimassa, vaikka valtuuttajan toimintakyky heikkenisi ja hän tulisi kykenemättömäksi päättämään asioistaan. Näin ollen tavallista valtuutusta on pidetty riskinä, koska valtuuttaja ei välttämättä pysty tällaisissa tilanteissa valvomaan etuaan. Lain varallisuus oikeudellisista oikeustoimista (228/1929) 15 § mukaan valtuutus peruutetaan, kun valtuuttaja ottaa valtakirjan valtuutetulta takaisin itselleen tai hävittää sen. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 147; L 13.6.1929/228, 15 §)

Edunvalvonnan olennaisena erona edunvalvontavaltuutukseen on oikeudellisessa perustassa: edunvalvonta perustuu viranomaisen päätökseen kun valtuutus perustuu valtuuttajan tahdonilmaisuun. Lain holhoustoimesta (442/1999) 46 § mukaan edunvalvojan toimintaa valvoo holhousviranomainen, joka päättää edunvalvojan määräämiset sekä edunvalvontavaltuutuksen vahvistamiset. Edunvalvojaksi voi määrätä luotettavan ja läheisen henkilön, mutta yleisimmin holhousviranomaiseen saapuvissa hakemuksissa määrätään yleinen edunvalvoja (valtion virkamies), joka työskentelee edunvalvontatoimistossa. (Välimäki 2008, 158; L 1.4.1999/442, 46 §)

3 EDUNVALVONTAVALTUUTUKSEN LAATIMINEN

3.1 Valtakirjan laatiminen

Valtakirjan laatimista varten on etukäteen pohdittava, miten haluaa omien asioiden hoituvan sekä kenen niistä haluaa huolehtivan. Valtakirja edunvalvontavaltuutusta varten suositellaan laadittavaksi hyvissä ajoin; kun valtakirjan merkityksen ymmärtää ja oikeudellinen harkinta ei ole alentunut. Jos valtakirja on olemassa vuosikymmeniä ilman sen vahvistamista, on hyvä muistaa päivittää valtakirjaa ajan kuluessa ja olosuhteiden muuttuessa. Kukaan ei osaa varmaksi sanoa sitä, kauanko kuluu aikaa valtakirjan teosta valtuutuksen vahvistamiseen, sillä jokaisella edunvalvontavaltuutuksen laatijalla valtuutus on yksilökohtaista. Valtakirjan edunvalvontavaltuutusta varten voi antaa 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka pystyy ymmärtämään valtakirjan merkityksen: henkilön on siis oltava oikeustoimikelpoinen. Ennen valtakirjan laatimista on valtuuttajan päätettävä; laatiiko hän valtakirjan itse vai lakimiehen kanssa. Tänä päivänä internetistä löytää valmiita malleja valtakirjoista, jotka ovat ns. ”karvalakkimalleja” siitä, millainen edunvalvontavaltuutuksen valtakirja yksinkertaisimmillaan voi olla. Nämä kyseiset mallit ovat riittävän yksinkertaisia henkilöille, joilla ei ole erityisiä vaatimuksia valtuutusta varten. (Tornberg, Kuuliala 2015, 38; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 173)

On kuitenkin suositeltavaa, että valtakirja laaditaan lakimiehen kanssa. Kun valtakirja laaditaan lakimiehen seurassa, jolla on tuntemus edunvalvontavaltuutuksen lainsäädännöstä, vältetään mahdollisilta virheiltä. Valtakirja sisältää muotovaatimuksia, joiden perusteella se on pätevä. Lakimies osaa myöskin tulkita paremmin valtuuttajan toimintakykyä ja hänen tekemistään muistiinpanoista voi olla myöhemmin hyötyä; tulkintaristiriitoja kohdatessa niistä voi selvittää, mitä valtuuttaja on määräyksillään tarkoittanut. Muita tapauksia valtakirjan laatimiseen lakimiehen kanssa on yleensä päämiehen mittava omaisuus sekä erilaiset vaatimukset ja yksityiskohtaiset määräykset. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 173–174)

Joissain tapauksissa edunvalvontavaltuutuksen valtakirjan tekemiseen ryhdytään liian myöhään, jolloin toimintakyky on saattanut heikentyä ja ensioireet ovat jo ilmaantuneet. Tällaisissa tapauksissa ja muulloinkin, kun valtakirjan tekoon ryhdytään korkeassa iässä, on hyvä hakeutua epäselvyyksien välttämiseksi lääkärin tutkimukseen, jossa tarkastetaan valtuuttajan kyky ymmärtää valtakirjan merkitys. (Välimäki 2008, 160)

3.2 Muotovaatimukset

Edunvalvontavaltuutus sisältää valtakirjan pätevyyteen muotovaatimuksia, jotka muistuttavat testamenttia. Vaatimukset takaavat sen, että valtuuttaja ymmärtää valtuutuksen merkityksen ja sisällön. Jos valtakirja ei täytä lain mukaisia muotovaatimuksia, on se näin ollen pätemätön. Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 6 § mukaan valtakirjan täytyy olla kirjallinen, sekä valtuuttajan on allekirjoitettava se kahden esteettömän todistajan läsnä ollessa. Kyseisillä todistajilla on oltava tiedossa, että valtakirjan tarkoituksena on edunvalvontavaltuutus, jonka he myöskin allekirjoittavat. (L 25.5.2007/648, 2:6 §; Kangas 2013, 231–232)

Ollakseen pätevä on valtakirjasta muotovaatimusten lisäksi käytävä ilmi vähimmäisisältöä koskevat vaatimukset: valtuuttamistarkoitus, asiat sekä tehtävät joissa valtuutettu edustaa valtuuttajaa, valtuuttaja ja valtuutettu, sekä määräys siitä, milloin valtuutus tulee voimaan. Kyseinen määräys tarkoittaa aikaa, milloin valtuuttaja tulee sairauden tai muun heikentyneen terveydentilan vuoksi kykenemättömäksi hoitamaan omia asioitaan. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 176–178)

Perintökaaren (40/1965) 10 luvun 4 § säädetään testamentin tekemisestä ja todistajista sekä testamentin peruuttamisesta. Kyseinen säännös on rakenteeltaan samanlainen kuin Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 2 luvun 8 §, mutta eroja niissä on muun muassa todistajan ikä; testamentin todistajana voi olla 15-vuotias, kun taas edunvalvontavaltakirjan todistajan täytyy olla 18-vuotta täyttänyt. (L 5.2.1965/40, 10:4 §; Välimäki 2008, 161–162)

Mäki-Petäjä-Leinonen (2013, 176) on tuonut esille edunvalvontavaltuutuksen valtakirjan päiväyksen merkitsemisen. Päivämäärän poisjääminen ei sinällään ole valtakirjan muotovirhe, mutta sen puuttuminen voi vaikeuttaa oikeudelliseen toimintakykyyn koskevassa todistelussa. Niinpä valtakirjan tekohetken päiväys on suositeltavaa. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 176)

3.3 Varavaltuutettu ja toissijainen valtuutettu

Edunvalvontavaltuutuksessa keskeisintä on luottamussuhde valtuuttajan ja valtuutetun välillä. Valtuutettu on henkilö, johon valtuuttaja luottaa ja heidän suhteensa on henkilökohtaisempaa kuin yleisessä valtuutuksessa. Kuten lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 2 luvun 6 § säädetään valtakirjan muodosta, täytyy valtakirjassa mainita valtuuttaja ja valtuutettu, eikä valtuutettu näin ollen voi siirtää valtuutusta toiselle henkilölle. Tällaisia tilanteita varten valtuuttaja varautuu nimeämään varavaltuutetun ja toissijaisen valtuutetun. (Välimäki 2008, 163; L 25.5.2007/648, 2:6 §)

Varavaltuutettu on toinen nimetty henkilö, jos alkuperäinen valtuutettu ei sairauden tai muun esteellisen syyn vuoksi pysty suorittamaan tehtävää. Varavaltuutettuja on hyvä olla nimettynä useampi henkilö, jotta ihmisten erilaiset elämäntilanteet sekä niissä tapahtuneet muutokset eivät tekisi edunvalvontavaltuutuksesta hyödytöntä. Toissijainen valtuutettu voidaan nimetä sen varalle, että valtuutettu ei ota tehtävää vastaan tai luopuu siitä, tai tulee pysyvästi estyneeksi hoitamaan kyseistä tehtävää. (L 25.5.2007/648, 2 §–4 §; Tornberg, Kuuliala 2015, 38; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 242)

Varavaltuutetuksi ja toissijaiseksi valtuutetuksi voi nimetä saman henkilön tai mahdollisesti eri valtuutetut henkilöt, mutta valtakirjasta täytyy tällöin ilmetä heidän ensisijaisuusjärjestys. Jos tätä ei ole valtakirjassa tuotu esiin, ratkaisevana tekijänä on joko valtakirjan tulkitseminen tai se järjestys, jossa varavaltuutetut tai toissijaiset valtuutetut on valtakirjassa mainittu. Jos valtuutetut ovat eri henkilöitä, on varavaltuutetun tehtävä tarkoituksenmukaista määritellä valtakirjassa siten, että hän toimii valtuutettuna aluksi varsinaisen valtuutetun ja myöhemmin mahdollisen toissijaisen valtuutetun esteiden ajan. Varavaltuutetun ja toissijaisen

valtuutetun on haettava valtakirjan vahvistamista holhousviranomaiselta erikseen, jos varsinainen valtuutettu ei esimerkiksi esteellisyyden vuoksi vahvista valtakirjaa. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 242)

3.4 Todistaminen

Kuten edellä on mainittu, valtuuttajan allekirjoittaessa edunvalvontavaltuutuksen valtakirjaa, on kahden esteettömän todistajan oltava läsnä ja todistettava valtakirjan kelpoisuus omilla allekirjoituksillaan. Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 8 § säädetään todistajien kelpoisuusvaatimuksista, jotka voidaan jakaa kykyyn ja luotettavuuteen liittyviin vaatimuksiin. Kykyyn liittyen valtakirjan todistajana ei voi toimia alle 18- vuotias henkilö, tai joka ei muun syyn vuoksi kykene ymmärtämään valtakirjan todistamisen merkitystä. Muut kelpoisuusvaatimukset liittyvät luotettavuuteen; vaatimukseen siitä, että todistaja toimii omista intresseistään vapaana, ilman kenenkään painostusta ja pakottamista. (L 25.5.2007/648, 8 §; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 178–179)

Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 7 § säädetään todistajien lausumasta. Todistajien on merkittävä allekirjoitusten ohien syntymäaikansa sekä yhteystietonsa ja todistamisen aika sekä paikka. Maininta on myös tehtävä siitä, että he ovat olleet samanaikaisesti läsnä, kun valtuuttaja on allekirjoittanut valtakirjan. Todistajien täytyy tehdä valtakirjaan myös merkintä siitä, että valtuuttaja on ollut valtakirjan allekirjoittaessaan ymmärtäväinen valtuutuksen merkitystä kohtaan. Todistajien merkinnät ovat vaadittuja etenkin silloin, kun kyseessä on iäkkäämpi valtuuttaja. (L 25.5.2007/648, 2:7 §; HE 52/2006, 2:7 §)

Keino valtuuttajan oikeustoimikelpoisuuden varmistamiseksi on lääkärinlausunnon liittäminen valtakirjaan. Hallituksen esitys (52/2006) on tuonut lääkärinlausunnon liittämisen esille varteenotettavana käytäntönä. Sen avulla voidaan välttää mahdolliset todisteluvaikeudet sekä riitaisuudet valtuuttajan oikeustoimikelpoisuudesta. Jos valtakirjasta kuitenkin puuttuu todistuslausuma valtuuttajan oikeustoimikelpoisuudesta, on holhousviranomaisen tällöin selvitettävä, voiko valtuutusta vahvistaa. Väite valtuuttajan oikeustoimikelpoisuuden puuttumisesta voi johtaa siihen, että valtuutus jätetään

kokonaan vahvistamatta. (HE 52/2006, 2:7 §; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 180–182)

4 EDUNVALVONTAVALTUUTUKSEN VOIMAANTULO

4.1 Edunvalvontavaltuutuksen vahvistaminen

Edunvalvontavaltuutus ei astu voimaan vielä sillä hetkellä, kun valtuuttaja allekirjoittaa valtakirjan ja se todistetaan oikeaksi. Valtakirjan allekirjoittaessaan valtuuttaja varautuu siihen, että jonain päivänä hän saattaisi olla edunvalvonnan tarpeessa. Valtuutus astuu voimaan viranomaisvahvistuksella, joka edellyttää sitä, että laissa mainitut edellytykset ovat täyttyneet. Keskeinen edellytys vahvistamisella on vaatimus siitä, että valtuuttaja on menettänyt kykynsä hoitaa asioitaan ja valvoa omaa etuaan. Toisin sanoen, henkilö, joka on terve, ei voi tuoda valtuutusta vireille holhousviranomaiseen ja näin ollen saattaa valtuutusta voimaan. Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 5 luvun 24 § mukaan ei edellytetä, että valtuuttajan tulisi olla kokonaan kykenemätön hoitamaan asioitaan, jotta valtuutus saataisiin voimaan. Mäki-Petäjä-Leinosen (2013, 185) mukaan henkilön toimintakyky laskee yleensä asteittain, että henkilö menettää ensin kyvyn tehdä monimutkaisia päätöksiä itsenäisesti, mutta selviää kuitenkin vielä jokapäiväisten oikeustoimien suorittamisesta. Tämän vuoksi Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 24 § mukaan säädetään, että henkilö on tullut pääasiallisesti kykenemättömäksi hoitamaan niitä asioita, joita valtuutus koskee. (Kangas 2013, 232–233; L 25.5.2007/648, 24 §; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 185)

Muut laissa määrätty edellytykset ovat edellä mainittuja; valtuuttajan täysi-ikäisyysvaatimus sekä valtakirjan muotovaatimukset. Valtuutuksen tuominen vireille holhousviranomaiselle edellyttää vaadittujen asiakirjojen toimittamista holhousviranomaiselle (Digi- ja väestötietovirasto, entinen Maistraatti). Vaadittuja asiakirjoja ovat hakemus edunvalvontavaltuutuksen vahvistamiseksi, alkuperäinen valtakirja sekä lääkärinlausunto, josta holhousviranomainen saa selvitystä valtuuttajan sen hetkisestä terveydentilasta. Hallituksen esityksen (HE 52/2006) mukaan lääkärinlausunnoksi käy myös esimerkiksi valtuuttajan kotikunnan sosiaalityöntekijän laatima lausunto, jos valtuuttaja on kieltäytynyt lääkärintarkastuksesta. Tällaiset tilanteet ovat mahdollisia; valtuuttaja itse kokee

tilanteensa sellaiseksi, jotta valtuutuksen vahvistaminen ei ole tarpeen ja näin ollen kieltäytyy lääkärintarkastuksesta. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 184–185; Digi- ja väestötietovirasto 2020; HE 52/2006)

Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 26 § mukaan holhousviranomaisella on oikeus varattava valtuuttajalle mahdollisuus tulla kuulluksi. Kuulemisen tarkoituksena on holhousviranomaisen selvittää, että valtuuttaja ymmärtää omien sanojensa kertomana valtuutuksen merkityksen. Jos valtuuttaja on toimittanut lääkärinlausunnon josta selviää valtuuttajan kykenemättömyys ymmärtää valtuutuksen tarkoitus, ei kuulemista suoriteta valtuuttajan kanssa. (Digi- ja väestötietovirasto 2020; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 193; L 25.5.2007/648, 26 §)

Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 10 § mukaan edunvalvontavaltuutus astuu voimaan, kun se on 24 § säädetyllä tavalla vahvistettu. Vahvistaessaan valtuutus, tulee holhousviranomaisen merkitä se holhousasioiden rekisteriin. Lain Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä (1156/2019) 8 § mukaan holhousasioiden rekisteriin merkataan tarkat tiedot valtuutuksesta, muun muassa valtuutetun tehtävän alkaminen ja viranomaisen tiedot, joka valtuutuksen on vahvistanut. Rekisterinpidon tarkoituksena on kolmansien oikeuksien turvaaminen, sekä valtuutetun toiminnan valvominen. (L 25.5.2007/648, 24 §; 29.11.2019/1156; 8§)

Taulukko 1 Edunvalvontavaltuutusten tilastot (Digi- ja väestötietovirasto, 2020)

Edunvalvontavaltuutusten tilastot											
Voimassaolevat edunvalvontavaltuutukset											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tammikuu	82	220	435	772	1200	1765	2423	3291	4609	6288	8144
Helmikuu	88	234	458	815	1263	1818	2483	3371	4696	6410	8346
Maaliskuu	102	252	493	839	1291	1892	2551	3485	4877	6599	8526
Huhtikuu	117	266	514	867	1331	1949	2607	3611	4950	6696	8644
Toukokuu	131	299	557	893	1370	1995	2659	3708	5145	6825	8870
Kesäkuu	138	303	574	935	1407	2033	2744	3823	5325	6947	9064
Heinäkuu	143	313	601	972	1459	2084	2815	3898	5439	7084	9252
Elokuu	155	340	621	1006	1501	2141	2879	4046	5616	7277	9460
Syyskuu	173	360	667	1039	1546	2208	2968	4192	5762	7434	9658
Lokakuu	186	374	692	1079	1618	2306	3048	4310	5933	7597	9853
Marraskuu	197	387	727	1116	1681	2346	3134	4422	6063	7819	10050
Joulukuu	209	405	744	1156	1696	2396	3205	4518	6144	7948	10209
Yhteensä	209	405	744	1156	1696	2396	3205	4518	6144	7948	10209
Muutos-%		93,78 %	83,70 %	55,38 %	46,71 %	41,27 %	33,76 %	40,97 %	35,99 %	29,36 %	28,45 %

Edunvalvontavaltuutuksia vahvistetaan yhä enemmän vuosi vuodelta. Liitetystä Digi- ja väestötietoviraston edunvalvontavaltuutustilastosta (Taulukko 1) voi havaita, että Digi- ja väestötietoviraston avoimen holhoustoimikasterin mukaan edunvalvontavaltuutuksia on vahvistettu vuonna 2019 yhteensä 10209. Tiensuun (2016, 38) Pro Gradu- tutkielman tulosten mukaan valtakirjoista saatujen valtuuttajien keski-ikä on 73 vuotta, sekä valtaosa valtuuttajista sijoittuu ikäryhmään 60-90 vuotta. (Tiensuu 2016, 38)

Edunvalvontavaltuutuksen vahvistamiselle liittyvät esteet voivat liittyä joko valtuuttajan ymmärryskykyyn tai valtakirjan todistajien kelpoisuusvaatimuksiin. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 186) Holhousviranomaisen ei saa vahvistaa edunvalvontavaltuutusta, jos on mahdollista, että valtuuttaja ei ole valtakirjaa tehdessään ymmärtänyt sen tarkoitusta. Jos holhousviranomaisella on myös aihetta epäillä valtuutetun kykenevyyttä toimimaan valtuutettuna, ei valtuutusta voida vahvistaa. (Kangas 2013, 233)

Saattaa myös olla tilanteita, joissa todistajilla on sama sukunimi tai osoite kuin valtuuttajalla; holhousviranomaisen tulee selvittämään tarkemmin, ovatko todistajat olleet esteettömiä valtakirjaa todistaessaan. Tuomioistuimien voi omaloitteisesti aloittaa selvittämisen valtuuttajan toimintakyvystä valtakirjan tekohetkeltä, jos vahvistamista haetaan heti valtakirjan laatimisen jälkeen. Hallituksen esityksen (52/2006) mukaan kysymys valtakirjan pätemättömyydestä voidaan saattaa kanteella yleisen tuomioistuimen selvitettäväksi, jos holhousviranomaisen kuitenkin vahvistaisi valtuutuksen esteestä huolimatta. (Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 186–187; HE 52/2006)

Holhousviranomaisen veloittaa edunvalvontavaltuutuksen päätöksen vahvistamisesta 130 euroa. (Digi- ja väestötietovirasto 2020) Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 4 luvun 22 § mukaan säädetään valtuutetun palkkiosta ja kulujen korvaamisista. Valtuutettu on oikeutettu saamaan hänen tehtäviensä laatuun ja laajuuteen nähden kohtuullisen palkkion. (L 25.5.2007/648, 4:22 §)

4.2 Valtuutetun toiminnan valvonta

Edunvalvontavaltuutus saatettua voimaan, holhousviranomainen, joka valtuutuksen on vahvistanut, toimittaa valtuutetulle tarvittavat asiakirjat: omaisuusluettelon ja ohjeet valtuutuksesta. Omaisuusluettelo on kolmen kuukauden kuluessa toimitettava holhousviranomaiselle, jossa valtuutettu ilmoittaa niistä valtuuttajan varoista ja veloista, joiden osalta hän edustaa valtuuttajaa. Jos valtuuttaja myöhemmin saa omaisuutta, joiden osalta valtuutettu myös edustaa valtuuttajaa, on hänen toimitettava myös näistä luettelo holhousviranomaiselle. Omaisuusluettelosta on ilmettävä kaikki valtuuttajan varallisuudet: omistus-, saamis- ja osuus oikeudet. (L 25.5.2007/648, 30 §; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 248)

Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 32 § mukaan valtuutettu on velvollinen pitämään kirjaa valtuuttajan varoista ja veloista sekä tilikauden tapahtumista. Tilinpitovelvollisuuden lisäksi valtuutetulla voi olla valtuuttajan määrätessä tilinantovelvollisuus; holhousviranomaisen pyytäessä tietoja valtuuttajan tileistä, täytyy valtuutetun toimittaa pyydetty todisteet viranomaiselle. Lähtökohtana kuitenkin on, että valtuutettu toimittaa vuosittain kirjanpito-tilin holhousviranomaisen haltuun. Holhousviranomainen voi velvoittaa valtuuttajan antamaan tilin sakon uhalla, jos hän laiminlyö tilinantovelvollisuutta. (L 25.5.2007/648, 32 §; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 249; Kangas 2013, 235)

4.3 Valtuuttajan omaisuuden hoitaminen

Edunvalvontavaltuutuksessa valtuutetun tulee huolehtia valtuuttajan omaisuudesta ja taloudellisista asioista huolellisesti, parhaan kykynsä mukaan. Valtuutettu toimii valtuuttajan toimiohjeiden mukaisesti ja siten tulee noudatettavaksi Lain holhoustoimesta (442/1999) 37 §, jonka mukaan valtuuttajan omaisuutta on hoidettava sillä tavalla, että omaisuus ja sen tuotto voidaan käyttää valtuuttajan hyväksi. Jotta valtuuttajan tahdolle saisi merkityksen liittyen hänen omaisuuden hoitoon, on valtakirjassa oltava maininta kyseisten toimien hoitamisesta. Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 4 luvun 18 § säädetään, että valtuuttajan omaisuutta ei saa lahjoa. Valtuutettu saa kuitenkin antaa lahjan valtuuttajan

omaisuudesta, jos valtakirjassa näin on mainittu. Mäki-Petäjä-Leinonen (2013, 211) on maininnut lahjan antamisesta esimerkkinä sellaista määräystä, jonka mukaan valtuuttajan lapsille on lahjoitettava rahalahja joka kolmas vuosi. Siksi on tärkeää, että valtakirjaa laadittaessa valtuuttaja tuo esille mahdolliset lahjoitukset ja antaa niistä määräykset valtuutetulle. (L 25.5.2007/648, 4:18 §; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 208–211; L 1.4.1999/442, 37 §)

Edunvalvontavaltuutuksessa on lähtökohtana, että valtuutettu toimii ilman holhousviranomaisen lupaa oikeustoimien tekemiselle. Kuitenkin Lain holhoustoimesta (442/1999) 34 § säädetään edunvalvojan oikeustoimista, joihin hän tarvitsee holhousviranomaisen luvan. Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 19 § mukaan valtuuttaja voi määrätä tiettyihin valtuutetun tekemiin oikeustoimiin sovellettavaksi luvanvaraisuutta koskevia holhoustoimilain säännöksiä. Kun oikeustoimi on määrätty luvanvaraiseksi, on lupaa haettava holhousviranomaiselta. (L 1.4.1999/442, 34 §; L 25.5.2007/648, 19 §; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 217–218)

Valtuuttajan kiinteistöön koskevissa asioissa täytyy valtakirjassa olla valtuutustahdonilmaisu valtuutetun kelpoisuudesta myydä tai ostaa valtuuttajan puolesta kiinteistöjä. Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 20 § säädetään suhteista muihin laissa oleviin valtakirjan säännöksiin. Pykälässä on mainittu muun muassa Maakaaren (540/1995) 2 luvun 3 § säädös valtuutuksesta kiinteistön kauppaan. Edunvalvontavaltuutuksen osalta on omaksuttu lievempi yksilöintivaatimus Maakaaren (540/1995) nähden; kiinteistöjä, joita koskevia oikeustoimia valtuutettu saa tehdä, ei tarvitse mainita valtakirjassa. (L 25.5.2007/648, 20 §; L 12.4.1995/540, 2:3 §; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 220221)

4.4 Edunvalvontavaltuutuksen lakkaaminen

Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 11 § mukaan säädetään, että edunvalvontavaltuutus lakkaa olemasta voimassa muun muassa kun valtuuttaja kuolee, valtuutettu luopuu tehtävästään tai valtuutus peruutetaan. Valtuutuksen peruuttamisella viitataan henkilön itsemääräämisoikeuteen, joka voidaan

peruuttaa joko ennen valtuutuksen voimaantuloa tai sen jälkeen. Jotta valtuutuksen peruuttaminen on pätevä, pidetään edellytyksenä valtuuttajan ymmärrystä valtuutuksen peruuttamiselle. (L 25.5.2007/648, 11 §; Mäki-Petäjä-Leinonen 2013, 254)

Kuitenkin Lain varallisuusosoikeudellisista oikeustoimista (228/1929) 21 § mukaan valtuutus ei lakkaa valtuuttajan kuolemaan. Edunvalvontavaltuutuksen lakkaaminen valtuuttajan kuolemaan merkitsee poikkeamista kyseisestä yleisestä säännöstä. Valtuuttajan kuoleman jälkeen kolmas henkilö joka valtuutetun kanssa asioi, ei saa vilpittömän mielen suojaa. (L 13.6.1929/228, 21 §; Välimäki 2008, 170)

Edunvalvontavaltuutuksen lakatessa valtuuttajan kuolemaan, eikä silloin kun valtuuttajan omaisuutta ei voida viivytyksettä luovuttaa pesän osakkaiden yhteishallintoon, on Perintökaaren (40/1965) 18 luvun 3 § säädetty kuolinpesän hallinnosta. Valtuutettu voi luovuttaa omaisuuden kuolinpesän osakkaan hoidettavaksi, joka voi Perintökaaren (40/1965) 18 luvun 3 § mukaan omaisuutta hoitaa ja pitää siitä huolta. (L 25.5.2007/648, 35 §; L 5.2.1965/40, 18:3 §)

Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 35 § mukaan säädetään valtuutetun toimista edunvalvontavaltuutuksen lakattua olemasta voimassa. Valtuutettu on velvollinen toimittamaan valtuuttajalle (tai valtuuttajan edunvalvojalle, toissijaiselle valtuutetulle tai muulle omaisuudelle oikeutetulle) valtakirjan valtuutuksesta sekä hänen hoidossaan olevan omaisuuden. (L 25.5.2007/648, 35 §)

5 HOLHOUSVIRANOMAINEN

Lain edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) viimeisin muutossäädös on annettu vuonna 2019, ja se tuli voimaan 1.1.2020. Hallituksen esityksen (HE 10/2019 vp) mukaan muutossäädökset koskivat: 25 § Toimivaltaista viranomaista, 27 § Edunvalvontavaltuutuksen rekisteröintiä, 41 § Hallintoa koskevia säännöksiä sekä 43 § Muutoksenhakua. (HE 10/2019 vp)

Lainsäädännön muutokset johtuivat pääosin holhousviranomaisen organisaatouudistuksesta. Organisaatiot Maistraatti sekä Väestörekisterikeskus yhdistyivät yhteiseksi valtakunnallisesti toimivaksi organisaatioksi Digi- ja väestötietovirastoksi 1.1.2020.

Väestötietojärjestelmä on suomalaisten keskeinen perusrekisteri, jossa rekisterinpitäjinä toimivat Väestörekisterikeskus sekä maistraatit. Maistraatit yksinään vastasivat rekisteriin tallettamista tiedoista ja Itä-Suomen aluehallintovirasto huolehti rekisterien teknisestä toimivuudesta. Hallituksen esityksessä (HE 10/2019 vp) oli todettu, että rekisterinpitoa koskeva lainsäädäntö oli monimutkainen sekä monitulkintainen. Niinpä organisaatioyhdistyksen tavoitteena oli yksinkertaistaa rekisterinpitoa sekä organisaatioiden vastuuta. (HE 10/2019 vp)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Edunvalvontavaltuutuksen valtakirjan sisällöllä on suurin vaikutus valtuutetun tehtäviin. Valtakirja antaa tiedot siitä; mihin asioihin valtuutettu on oikeutettu. Mitä enemmän valtakirjaan on merkitty valtuuttajan oikeustoimista, sen helpommin asioiden hoito sujuu. Jos valtakirja on tehty yksinkertaisimmalla tavalla, voi oikeustoimien tekeminen aiheuttaa haasteita sekä lisätyötä valtuutetulle.

Suomen muistiasiantuntijat ry:n yksinkertaisin edunvalvontavaltuutuksen valtakirjamalli (Liite 2) antaa pohjan valtakirjan tekemiselle ja ohjeet sille, mitkä asiat tulee olla mainittuna. Valtakirjamalli kuitenkin sisältää vähimmäissisällön, joka sopii sellaisenaan harvoille. Tällaisen valtakirjan laadittaessa valtuutettu pystyy hoitamaan perus arkipäivisiä ja tavanomaisia asioita, muun muassa pankissa ja apteekissa asioimiset ja Kelan etuuksien hoitamiset. Kuitenkin kyseisen valtakirjan kanssa voi mahdollisesti tulla ongelmia vastaan. Koska valtakirjassa ei ole mainittu omaisuuden hoidosta, tulee holhousviranomaisen selvittää ongelmakohdat.

Toinen edunvalvontavaltuutuksen valtakirjamalli (Liite 3) sisältää vähimmäissisällön sekä omaisuuden hoitamiseen liittyvät asiat ja varavaltuutetun sekä toissijaisen valtuutetun mainitsemiset. Kyseinen valtakirjamalli on siis suositeltavampi mahdollisten tulkintaongelmien vuoksi.

6.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksessa on käytetty ajantasaista lainsäädäntöä, joka tukee työn luotettavuutta. Laaja-alainen teoria tuo esiin tärkeimmät yksityiskohdat edunvalvontavaltuutuksesta, jossa on käytetty lainsäädännön lisäksi oikeuskirjallisuutta.

6.2 Pohdinta ja itsearviointi

Opinnäytetyön aiheen valitseminen tuntui haasteelliselta vuonna 2019, mutta valikoitui myöhemmin helposti oltuani harjoittelussa Digi- ja

väestötietovirastossa. Valitsin aiheen sen perusteella, josta oli omakohtaista kokemusta ja jonka käsittelystä oli näkemystä holhousviranomaisella. Edunvalvontavaltuutus oli minulla enemmän mielessä kuin edunvalvonta, koska tänä päivänä edunvalvontavaltuutuksen suosio on kasvanut yhä enemmän, mutta tuo silti edelleen kysymyksiä monen mieleen. Opinnäytetyölläni tahdon tuoda ohjeistusta siihen, miten edunvalvontavaltuutus laaditaan.

Opinnäytetyön aiheen päättämisen jälkeen pyörittelin sisällysluetteloa mielessäni, mutta kirjoittaminen jäi vähäiselle työsaannin vuoksi. Syksyllä 2020 kirjoittaminen sai alkunsa ja sen päättäminen myös onnistui melko nopeasti.

Olen oppinut enemmän edunvalvontavaltuutuksesta sekä huomioinut laajemmin siihen liittyvän lainsäädännön. Koska harjoittelu holhousviranomaisella antoi pohjan ja näkemyksen kyseisestä valtuutuksesta, oli kirjoittaminen aikaisempaa helpompaa kun tutkimusaiheesta oli myös omakohtaista kokemusta.

LÄHTEET

Antila, T. 2007. Edunvalvontavaltuutus. Helsinki. WSOYpro.

Digi- ja väestötietovirasto. Edunvalvontavaltuutus. 2020. Viitattu 5.10.2020.
<https://dvv.fi/edunvalvontavaltuutus>

Digi- ja väestötietovirasto. Edunvalvontavaltuutusten tilastot. 2020. Viitattu 8.10.2020. <https://dvv.fi/maistraattirekisterien-avoin-tieto>

Digi- ja väestötietovirasto. Hakemus edunvalvontavaltuutuksen vahvistamiseksi. 2020. Viitattu 8.10.2020. <https://dvv.fi/lomakkeet>

HE 52/2006 Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi edunvalvontavaltuutuksesta sekä holhoustoimesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Esitys säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 10.10.2020.
<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2006/20060052#idp447290048>

HE 10/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Digi- ja väestötietoviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi. Esitys säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 12.10.2020. <https://finlex.fi/fi/esitykset/he/2019/20190010>

Kangas , U. 2013. Perhe- ja jäämistöoikeuden perusteet. Helsinki. Talentum.

L 25.5.2007/648, 2 §-4 §. Laki edunvalvontavaltuutuksesta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. 3.9.2020
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070648#L1P2>

L 1.4.1999/442, 46 §. Laki holhoustoimesta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 11.10.2020.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990442#L5>

L 13.6.1929/228, 15 §. Laki varallisuusosoikeudellisista oikeustoimista. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 9.10.2020.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290228#L2>

L 29.11.2019/1156, 8 §. Laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 11.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20191156#L2P8>

L 12.4.1995/540, 2:3 §. Maakaari. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 12.10.2020.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950540#O1L2P3>

L 5.2.1965/40, 4 §. Perintökaari. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 10.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1965/19650040#L10P4>

Muistiliitto ry. Edunvalvontavaltuutuksen valtakirjamallit 1 & 2. 2020. Viitattu 8.10.2020.https://geriatriinenkeskus.files.wordpress.com/2016/04/malleja_edunvalvontavaltuutus_muistiliitto.pdf

Mäki-Petäjä-Leinonen, A. 2013. Ikääntymisen ennakointi. Helsinki. Talentum.

Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2004:13, 1-12. Edunvalvontavaltuutus. Holhouslainsäädännön tarkistamistyöryhmän mietintö. Viitattu 12.10.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75696>

Tiensuu, P. 2016. Edunvalvontavaltuutus ja valtuutuksen antajan itsemääräämisoikeus. Pro Gradu-tutkielma. Oikeustieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto.

Tornberg, J. 2012. Edunvalvonta, itsemääräämisoikeus ja oikeudellinen laatu. Rovaniemi. Lapin yliopistopaino.

Tornberg, J & Kuuliala, M. 2015. Suomen edunvalvontaoikeus. Helsinki. Talentum.

Välimäki, P. 2008. Holhoustoimen pääpiirteet. Helsinki. WSOYpro.

LIITE 1 Hakemus edunvalvontavaltuutuksen vahvistamiseksi (Digi- ja väestötietovirasto, 2020)

HAKEMUS EDUNVALVONTAVALTUUTUKSEN VAHVISTAMISEKSI

VIRANOMAINEN TÄYTTÄÄ

Saapumispäivä

1. HAKIJA (valtuutettu)

Sukunimi		Etunimet	
Sukulaisuus tai muu suhde valtuuttajaan			Henkilötunnus
Osoite			
Postinumero	Postitoimipaikka		
Puhelinnumero	Sähköposti		
☐ Annan suostumukseni sille, että päätös annetaan minulle tiedoksi sähköisesti Suomi.fi-viestien kautta tai sähköpostitse salattuna viestinä.			

2. VALTUUTTAJA

Sukunimi			
Etunimet		Henkilötunnus	
Osoite			
Postinumero	Postitoimipaikka		
Puhelinnumero	Sähköposti		

3. VALTAKIRJAN TODISTAJIEN TIEDOT

Sukunimi	Etunimi
Sukunimi	Etunimi

4. VALTUUTUS PYYDETÄÄN VAHVISTAMAAN

Hakija voi pyytää valtuutuksen vahvistamista vain omalta osaltaan.

☐ Kokonaan

☐ Osittain:

☐ Valtuuttajan omaisuutta koskevissa ja muissa taloudellisissa asioissa.

☐ Valtuuttajan henkilöä koskevissa asioissa, joiden merkitystä hän ei kykene ymmärtämään sillä hetkellä, jolloin valtuutusta käytetään.

☐ Muulla tavalla:

DV-VOS.00.00A_5_09/2020

DIGI- JA VÄESTÖTIETOVIRASTO

5. YHTEYSTIETOJA

Vakuuttajan puoleen tiedot	
Sukunimi	
Etinimet	Henkilötunnus
Osoite	
Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelinnumero	Sähköposti
Vakuuttajan taloudellisia asioita aikaisemmin hoitaneen henkilön tiedot	
Sukunimi	
Etinimet	Henkilötunnus
Osoite	
Postinumero	Postitoimipaikka
Puhelinnumero	Sähköposti

6. MUITA TIETOJA

Muta asiantekijöiden mahdollisesti vaikuttavia tietoja:

--

7. ALLEKIRJOITUS

Pakka ja aika	Hakijan (vakuutettu) allekirjoitus
	Nimenseleilyys

8. LIITTEET

Täpseelliset liitteet:	
☐	Lääkärinlausunto edunvalvontavakuutukseen vahvistamista varten (Laki edunvalvontavakuutuksesta 45 §: Vakuutetulla on oikeus saada lääkärintausunto edunvalvontavakuutukseen vahvistamista varten.)
☐	Aikaperäinen valtakirja
Asiantekijöiden nopeuttavat liitteet:	
☐	Vakuuttajan lausuma
☐	Vakuuttajan läheisten lausumat (esim. aviopuoliso)

DV-V08 (01/04) E 09/2020

2/2

LIITE 2 Edunvalvontavaltuutuksen valtakirjamalli 1 (Muistiliitto ry, 2020)

EDUNVALVONTAVALTAKIRJA (malli 1)

VALTUUTTAJA	Maija Meikäläinen (syntymäaika) Lähiosoite Postinumero			
VALTUUTETTU	Matti Meikäläinen (syntymäaika) Lähiosoite Postinumero			
VALTUUTUS	Valtuutan Matti Meikäläisen edustamaan minua 1) omaisuuttani koskevissa ja muissa taloudellisissa asioissani sekä 2) sellaisissa henkilöäni koskevissa asioissa, joiden merkitystä en kykene ymmärtämään sillä hetkellä, jolloin valtuutusta on käytettävä. Määrään valtuutuksen tulemaan voimaan siinä tapauksessa, että tulen sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistani. Paikka ja aika Maija Meikäläinen ammatti, Kaupunki			
TODISTUSLAUSUMA	Samanaikaisesti läsnä olleina esteettöminä todistajina vakuutamme, että Maija Meikäläinen, jonka henkilöllisyyden olemme tarkistaneet, on omakätisesti allekirjoittanut tämän edunvalvontavaltakirjan. Toteamme, että Maija Meikäläinen on tehnyt valtakirjan vapaasta tahdostaan ja että hän on kyennyt ymmärtämään sen merkityksen. Paikka ja aika <table> <tr> <td> Tauno Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero </td> <td> Raili Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero </td> </tr> </table>		Tauno Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero	Raili Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero
Tauno Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero	Raili Todistaja ammatti, Kaupunki syntymäaika Lähiosoite Postinumero			

LIITE 3 Edunvalvontavaltuutuksen valtakirjamalli 2 (Muistiliitto ry, 2020)

EDUNVALVONTAVALTAKIRJA (malli 2)

VALTUUTTAJA	Maija Meikäläinen (syntymäaika) Lähiosoite Postinumero
VALTUUTETTU	Matti Meikäläinen (syntymäaika) Lähiosoite Postinumero
TOISSIJAINEN VALTUUTETTU	Kalle Meikäläinen (syntymäaika) Lähiosoite Postinumero
VARAVALTUUTETTU	Liisa Meikäläinen (syntymäaika) Lähiosoite Postinumero
VALTUUTUS	Valtuutan Matti Meikäläisen edustamaan minua 1) omaisuuttani koskevissa ja muissa taloudellisissa asioissani sekä 2) sellaisissa henkilöäni koskevissa asioissa, joiden merkitystä en kykene ymmärtämään sillä hetkellä, jolloin valtuutusta on käytettävä. Määrään valtuutuksen tulemaan voimaan siinä tapauksessa, että tulen sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistani. Omaisuuttani koskevien asioiden hoito Valtuutettu on tämän valtakirjan nojalla muun ohella oikeutettu myymään tai muuten luovuttamaan omistamiani kiinteistöjä sekä hakemaan kiinnityksiä ja perustamaan panttioikeuksia niihin. Valtuutettu ei saa ilman maistraatin lupaa antaa pantiksi eikä luovuttaa omistamiani Asunto Oy X-nimisen yhtiön osakkeita nro 1-10 eikä luovuttaa niiden nojalla hallittua huoneistoa määräaikaisella sopimuksella toisen käytettäväksi pitemmäksi ajaksi kuin viideksi vuodeksi. Valtuutettu on valtuutuksen vahvistamisesta lähtien oikeutettu antamaan puolestani kullekin lapselleni ja lapsenlapselleni heidän kunakin syntymäpäivänään enintään 300 euron suuruisen rahalahjan. Valtuutetun on kahden vuoden välein annettava maistraatille tili omaisuuteni ja muiden taloudellisten asioideni hoitamisesta.

Ensimmäinen tilikausi päättyy kuitenkin jo
edunvalvontavaltuutuksen vahvistamisvuotta seuraavan
kalenterivuoden päättyessä.

Henkilöäni koskevien asioiden hoito

Tehdessään päätöksiä sellaisista henkilöäni koskevia asioista, joiden merkitystä en kykene ymmärtämään, valtuutetun on noudatettava 1.1.2008 allekirjoittamaani hoitotahtoa, joka on tämän valtakirjan liitteenä.

Toissijainen valtuutettu ja varavaltuutettu

Nimeän Kalle Meikäläisen toissijaiseksi valtuutetuksi sen varalta, että Matti Meikäläinen ei ota valtuutetun tehtävää vastaan, luopuu siitä tai tulee pysyvästi estyneeksi hoitamaan sitä.

Nimeän Liisa Meikäläisen varavaltuutetuksi sen varalta, että Matti Meikäläinen tai Kalle Meikäläinen tulee sairauden tai esteellisyyden vuoksi taikka muusta syystä tilapäisesti estyneeksi hoitamaan valtuutetun tehtävänsä.

Paikka ja aika

Maija Meikäläinen
ammatti, Kaupunki

TODISTUSLAUSUMA

Samanaikaisesti läsnä olleina esteettöminä todistajina vakuutamme, että Maija Meikäläinen, jonka henkilöllisyyden olemme tarkistaneet, on omakätisesti allekirjoittanut tämän edunvalvontavaltakirjan. Toteamme, että Maija Meikäläinen on tehnyt valtakirjan vapaasta tahdostaan ja että hän on kyennyt ymmärtämään sen merkityksen.

Paikka ja aika

Tauno Todistaja
ammatti, Kaupunki
syntymäaika
Lähiosoite
Postinumero

Raili Todistaja
ammatti, Kaupunki
syntymäaika
Lähiosoite
Postinumero